

Asia: Hallituksen esitys laiksi metsätalouden määräaikaisesta kannustinjärjestelmästä (VN/32384/2021-MMM-3)

Suomen luonnonsuojeluliiton lausunto maa- ja metsätalousministeriölle

Luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua metsätalouden tukijärjestelmään.

Luonnonsuojeluliitto osallistui työryhmään, joka valmisteli mietinnön tukien uudistamistarpeista. Luonnonsuojeluliitto kiinnitti jo tuolloin huomiota tukien epäsuhtaisuuteen metsätaloustöiden ja monimuotoisuutta ylläpitävien ja parantavien työlajien osalta. Päähuomiomme on edelleen sama kuin työryhmälle luovuttamassamme eriävässä mielipiteessä: **Vähintään puolet tuista tulee suunnata luonnonhoitoon, ympäristötukeen ja kulotukseen. Tämä on välttämätöntä lajien ja luontotyyppien uhanalaistumiskehityksen takia.**

Iso osa tuista suuntautuu jaksollisen kasvatuksen metsiin, mikä vääristää eri metsänkäsittelytapojen kustannus- ja tulovaikutuksia. Kun jaksollisen kasvatuksen kustannuksia pienennetään keinotekoisesti, vaikuttaa tämä jatkuvan kasvatuksen kannattavuuteen valtiontukien kautta. Tämä vääristää näiden kahden metsänkasvatusmetodin vertailtavuutta ja estää jatkuvan kasvatuksen lisääntymistä metsänkäyttömuotona. **Tästäkin syystä tukia tulisi suunnata huomattavasti nykyistä enemmän metsien markkinattomien arvoihin (tukemaan monimuotoisuutta, ilmastonmuutoksen hillintää sekä vesistöjen tilanparantamista).**

Yksityiskohtaisia huomioita metsätalouden kannustinjärjestelmästä

Luonnonvarakeskuksen raportissa (5/2017) todetaan: “Vaikka lakia ja siihen liittyviä säädöksiä on sittemmin useaan kertaan muutettu, se on ytimeltään oman aikakautensa tuote, jossa on sisäänrakennettuna vahva aiempien vuosikymmenten puuntuotannon tukemisen henki. Sen ohkeen on liitetty metsäluonnon hoito ja erityisesti monimuotoisuuden edistäminen mutta rahoitukseltaan selvästi vaatimattomampana.”

Tämä huomio pitää edelleen paikkansa hallituksen esityksessä. Tälläkin hetkellä rahoituksessa on mittava aukko nimenomaan metsätalouden METSO-toimien osalta. Tehokkainta on siirtää rahaa taloustoimenpiteistä ympäristötukeen, metsäluonnonhoitoon ja kulotukseen. Monimuotoisuutta ylläpitävien tukien rahoitukseen on ehdotettu lisäystä, mikä on hyvä asia. Koska muiden tukien taso kuitenkin nousee, pysyy näiden tukien suhteellinen osuus edelleen erittäin alhaisena. Tämän epätasapainon korjaamisen tulisi olla koko uudistuksen lähtökohta.

Rahansiirron monimuotoisuutta tukeviin toimiin voi aloittaa metsäteistä

Metsätaloustuen monimuotoisuutta parantavien toimien rahoituksen kasvattamisen voi ensimmäiseksi, nopeimmin ja helpoiten aloittaa metsäteistä.

Yhteiskunnan ei tule rahoittaa varsinkaan uusia metsäteitä. Huomattakoon, että niiden rakentamisen tarve ja kannattavuus ei ole enää hyvä (esim. Viitala & Uotila: Optimaalinen tietiheys yksityismetsätalouden kannalta. Metsätieteen aikakauskirja 2/1999).

Taimikon ja nuorten metsien hoidon tuki suosii avohakkuita

Kannustejärjestelmän ei tule suosia yhtä metsienkäsittelymenetelmää.

Luonnonvarakeskuksen maa- ja metsätalouden tukien ilmastovaikutuksia tarkastelevan [politiikkasuosituksen](#) mukaan “Taimikonhoidon voimakas tukeminen suosisi edelleen jaksollista kasvatusta avohakkuineen. Ilmasto- ja muiden ympäristövaikutusten kannalta tätä voidaan pitää liian yksiulotteisena ohjauksena. Taimikonhoito on lähes välttämätön toimenpide avohakkuihin perustuvassa metsätaloudessa, mutta metsän jatkuvassa kasvatuksessa sen tarve on huomattavasti vähäisempi, toisinaan sitä ei tarvita lainkaan.”

Riistatiheiköiden jättäminen tulisi olla tuen ehto.

Esitysluonnoksessa todetaan: “Toisaalta työlahin rahoitusehtona on, että tarpeetonta alikasvuksen raivausta tulisi välttää, eikä raivauksen jälkeen uudelleen luontaisesti syntyvää lehtipuuvesakkoa ole tarpeen yleensä raivata uudelleen. Rahoitusehdoissa on myös mahdollisuus jättää alueelle raivaamattomia alueita esimerkiksi säästöpuuryhmän paikalle, vesistön suojavyöhykkeelle tai riistatiheiköiksi yhteensä enintään kymmenelle prosentille aluetta, sen vähentämättä tuen määrää.”

Suomen luonnonsuojeluliitto katsoo, että käsittelemättömien riistatiheiköiden ja säästöpuuryhmien jättämisen pitäisi olla tukiehtona taimikon ja nuorten metsien hoidon tuelle. Siten varmistettaisiin, että jokaisella kohteella tehtäisiin monimuotoisuutta tukevia toimia. Nykymuotoinen metsätalous yksipuolistaa metsien rakennepiirteitä heikentäen monimuotoisuuden tilaa. Monimuotoisuuden asettaminen tukiehdoksi parantaisi tätä epätasapainoa.

Pienpuun keruutukea jatketaan METKA -työryhmän esityksen vastaisesti.

METKA -työryhmä arvioi [raportissaan](#) (Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2021:2) pienpuun keruutuen tarpeettomaksi energiantuottajien puustamaksukyvyn parantumisen vuoksi (s. 40-41). Ilmastokriisin kannalta on välttämätöntä vähentää nopeasti polttamista ja korvata sitä polttoon perustumattomilla kestävillä uusiutuvilla energiamuodoilla. Polttoon perustuvien energiamuotojen rahallinen tuki saattaa hidastaa tätä siirtymää lisäämällä puun polton kannattavuutta.

Suometsien hoidon kokonaisvaltaisempi suunnittelu on tervetullut uudistus

On hyvä, että suometsien hoitoon liittyvissä tuissa tuissa pyritään edistämään kokonaisvaltaisempaa hoidon suunnittelua.

Luonnonvarakeskus nostaa [politiikkasuosituksessaan](#) hyvin esiin suometsien hoitoon suunnattujen tukien ongelmakohtia. Ojitusten suunnitteluun suunnattu tuki on yhä tukea ojituksille, kannustejärjestelmä ei erikseen tue turvemaiden jatkuvaan kasvatukseen siirtymistä ja tuhkalannoituksen ilmastovaikutuksiin pidemmällä aikavälillä liittyä epävarmuuksia. Turvemaat ovat äärimmäisen tärkeitä luonnon pitkäaikaisia hiilivarastoja. Ojien kunnostusten, piennarteiden ja hakkuiden suunnittelu ja toteutus turvemaille johtavat todennäköisesti yhä turpeen hiilivaraston hajoamiseen puuntuotannon ja hakkuiden kustannuksella.

Suunniteltujen luonnonhoitotoimenpiteiden toteuttamiselle täytyy ohjata enemmän rahaa.

Kannustejärjestelmä ei ole kaikilta osin ‘ei merkittävää haittaa’ -periaatteen mukainen

Luontokatoa ja ilmastokriisiä ei pidä vauhdittaa varsinkaan yhteisillä rahoilla. On riski että nyt esitetty kannustejärjestelmä pitää yhä osin yllä haitallisia käytäntöjä.

Esitysluonnoksen mukaan myös komission EU:n maa- ja metsätalouden valtiontukia koskevassa suuntaviivaluonnoksessa mainitaan taksonomian ympäristökriteerit ja niihin liittyvä ‘ei merkittävää haittaa’ -periaate osana tuen kokonaisarviota. Jos tuetaan käytäntöjä, jotka eivät ole ‘ei merkittävää haittaa’ -periaatteen mukaisia, on riski, että nyt esitettävä tukijärjestelmä on näiltä osin komission uusien valtiontukisuuntaviivojen vastainen.

Lisätietoja

Paloma Hannonen, ympäristöpäällikkö, paloma.hannonen@sll.fi, 0505323219

Liisa Toopakka, monimuotoisuusasiantuntija, liisa.toopakka@sll.fi, 0405042989